

Entrevista a Xavier Rubert de Ventós

Parlamentari, penjat i perifèric

Intel.lectual simptomàtic, "ni crític ni orgànic", filòsof traspasat a polític, narrador triomfant —Premi Josep Pla 1991— d'un personatge kafkià atrapat en la contradicció permanent, Rubert de Ventós ha trencat en *Història de P* o *El cortesà i el fantasma*, el silenci del professional.

Sota les ulleres de cul de got i una pell solcada d'arruges, s'amaga —esprimatxada— la façana d'un pensador escèptic que un bon dia va decidir *emmerdar-se* en els ter-renys pantanosos de la *real politik*. 20 llibretes d'apunts de l'activitat parlamentària a Madrid durant els anys 84 i 85 amb les quals ha *cosit* un exercici d'estil —barreja de català culte i de pagès— i un exercici líric que passa factura a Kant i a Proust.

—Madrid va servir per a això i moltes coses més, però sobretot hi vaig aprendre a callar. Quan escrivia això ho escrivia amb la meua signatura i, en canvi, he hagut de camuflar les meves poques accions polítiques, en part perquè he tingut una dificultat notable a ser reconegut com a indígena per part dels professionals i, en part, perquè la teva pròpia imatge interfereix. El llibre sí és alguna cosa, és un gran cant a la *real politik*, a la política dura. Un cant que no sé si agrada però, per a mi, és un gran compliment a la política dels fets i no dels discursos. Des dels diaris, o des de Marx, la política es reconeix fàcilment i el primer que vaig fer en apropar-m'hi va ser des-reconèixer-m'hi, desconcertar-me. Ha estat un exercici fort intel.lectualment; estar tancat al Parlament, viatjar a la Xina amb el president del govern, anar als Estats Units, els embolics que vaig tenir, les càrregues que arrossego quan torno a casa, les baralles ideològiques que tinc amb el meu fantasma, o les dificultats per a escoltar una retòrica absolutament bullida, parlamentària, que la comparo amb la diferència entre un *voyeur* i un *ecouteur*. M'agrada veure les coses quan la gent no sap que les miro, però escoltar coses sense substància és irritant i desconcertant. No hi ha res que et faci més pessigolles a les neurones.

—¿Encara que sigui la norma?

—La relació instrumental dels polítics

amb les idees, que és lògica, em resulta molt dura. Però el fet que hi hagi gent capaç de prendre decisions amb un dèficit crònic de raons, donant a la gent la sensació que sap el que fa i tenint coratge, és una de les virtuts objectives dels polítics. Hi ha una frase d'Eurípides que ho diu tot: En un vaixell, en alta mar, val més que un home amb moltes idees, un que tingui el coratge de decidir-ne una. I aquesta és una qualitat que he descobert en alguns polítics. Si del primer, me'n manifesto escandalitzat, del segon me'n manifesto admirat.

—¿La catalanitat augmenta el desconcert de l'intel.lectual?

—És obvi que el fet català el decobreixes a Madrid com un problema crònic, infraestructural i no conjuntural. P. vol dir parlamentari, penjat i també perifèric, però allà on s'ajunta el problema de ser català i ser filòsof és en el tema del reconeixement del català a Europa. Jo m'he trobat que en un moment determinat, per unes eleccions, per una patinada que havia fet CiU, els socialistes s'hi posicionen a favor però, de cop, el tema va ser rebaixat iniquament. Llavors, en el que s'havia d'aprovar, i sé el que estava redactat en la primera proposta perquè la vaig escriure jo, hi havia quatre elements ornamentals i dos d'essencials. I si et carregues les essències d'un document, queda tot en pilotes. Quan havia estat tot pactat, negociat amb els serveis jurídics, pervertit i suat, doncs de cop i volta et diuen: "mira, hem agafat la proposta, però n'hem tret aquestes dues coses" i sembla com l'acudit aquell de les pastilles que el pacient pregunta si s'han de prendre abans o després de dinar i el metge li diu que són en lloc del dinar. El tema del reconeixement del català no implica parlar-lo. Ja sé que l'element simbòlic és important però el que no pot ser negociable és que en les reunions de la Comunitat en territori català, o valencià, digues-li com vulguis, el català sigui

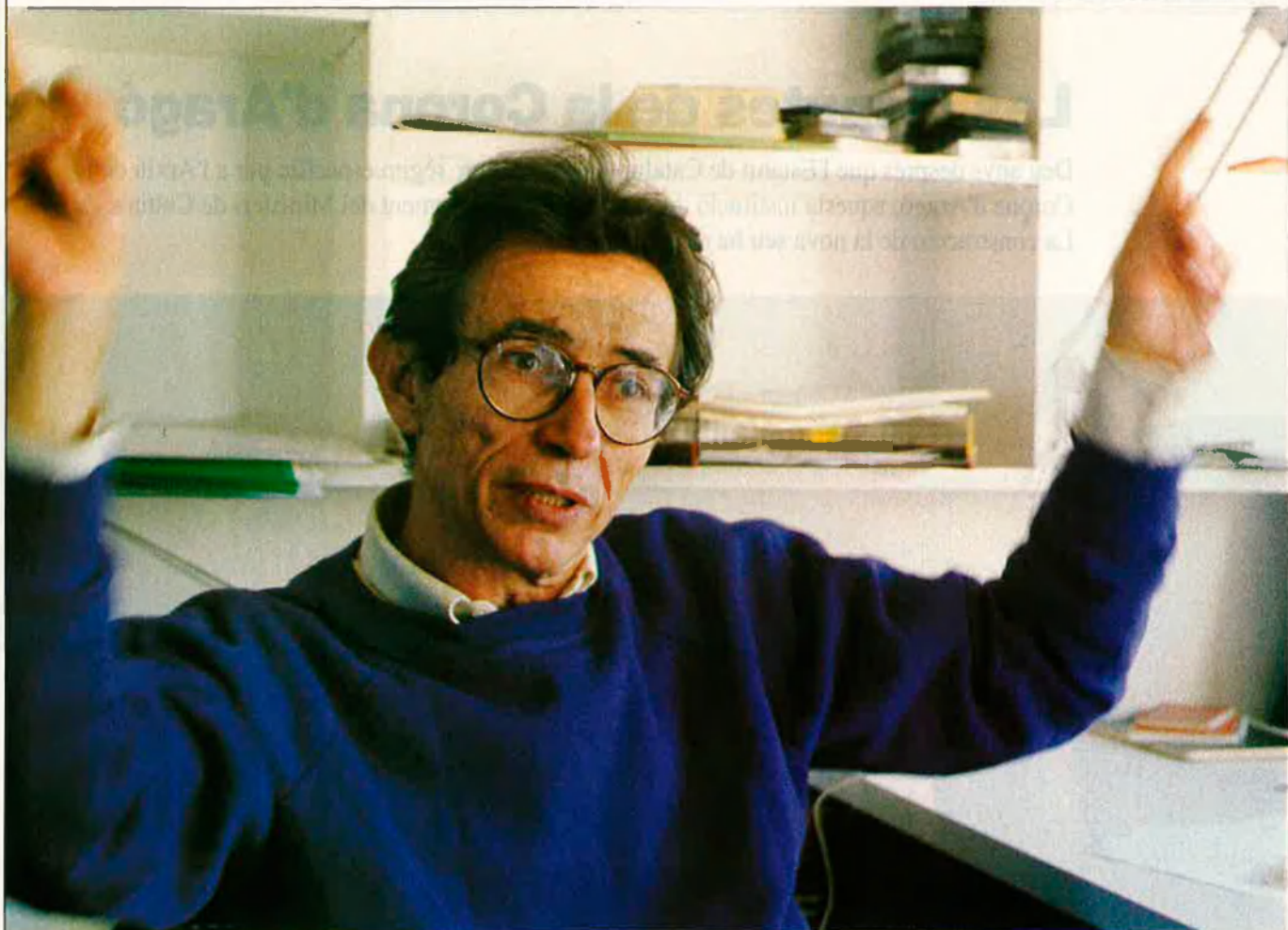
una llengua oficial més. I això s'ha exclòs però et trobes que tothom està d'acord a dir que això és el reconeixement de la llengua i, en política, el que es diu és.

—¿L'esquizofrènia ja no és assumible?

—Quan s'ajunten el factor polític, el filosòfic i el nacional, tot plegat et produeix depressió.

—¿I et menges el mort?

—En aquest cas, vaig fer una explicació de vot. La veritat és que hi havia motius per a fer un escàndol, però, per una banda, algú es podia pensar que seria una qüestió de narcisisme perquè jo havia portat el tema, i sobretot em vaig adonar que tothom volia dir que la cartera de color negre és de color groc. Per això en la meua explicació de vot vaig ironitzar amb el fet que no calgués utilitzar el català sinó que era millor oficialitzar-lo. El nostre poder és la utilització de la llengua, no un mer símbol, i consti que el 1981 quan després del 23-F la burgesia catalana va criticar Pujol perquè havia volgut utilitzar molts símbols d'estat i havia posat neguitosos els poders fàctics, vaig defensar en un article el valor absolut dels símbols, dels gestos en la política. Jo no sóc pragmàtic, en el sentit que ho són certs socialistes amb mala consciència, jo sóc catalanista; fonamentalment catalanista per tant poca broma amb els símbols. Ara, en aquest cas, perquè sóc catalanista, no vull l'oficialitat a canvi de devaluar-la i si aquest és el preu que pago, no l'accepto. Aquestes variables et desconcerten perquè ets perifèric i pertany a un partit, que és sempre una posició parcial, i aquest és un problema moral que tens constantment, si defenses uns interessos concrets, si has de ser lleial a aquesta part que representes i, en canvi no has d'entregar la teua percepció de les coses, ¿com pots fer-hi sense fer-t'hi? La gent projecta en la política les més grans aspiracions i les més baixes

"La democràcia és el totalitarisme de les aparences".

JORDIMOREHA

passions i la política és l'art d'haver-se-les amb allò que no es vol veure: els interessos corporatius. Com que crec que la política no és res més que la negociació de passions i interessos em sembla molt bé que sigui així. La democràcia és el totalitarisme de les aparences. Quan hi entro, és a jugar en aquest equilibri de forces. ¿Com jugo a aquest equilibri de forces i en canvi mantinc la meua honestat i el meu criteri? Bé, no dic mai el que jo penso.

—¿I la real polítik no ha acabat per desbancar-lo?

—Jo no m'atreviria a judicar-ho des de dins, això s'ha de fer des de fora. Ara bé, en el cas del català s'ha vist i m'he hagut d'explicar. Altres casos no els explicaré mai. M'he quedat fora de joc sovint, atabalat per unes situacions que posaven en contradicció les meves conviccions sobre el que passa a l'est, a l'oest o a les negociacions sobre l'OTAN. Les meves accions polítiques han estat anònimes i ho continuaran sent sempre. Si algú es queixa d'aquest llibre, li diria que tot allò que

posi en qüestió els secrets d'estat no s'ha de dir per interès de tothom. Hi ha unes complicitats bàsiques necessàries, encara que n'hi ha moltes que son gremials. El polític té el corporativisme de l'intermediari, i si aquest no és honest hi ha una constant temptació intervencionista fruit de la lògica del poder perquè una persona nascuda al c. liu de l'estat pot ser nacionalsocialista o socialdemòcrata però sempre tendirà a defensar una concepció jacobino-laica, tan francesa, de salvar el poble, i jo sóc socialista liberal i no crec que ells siguin els Sant Jordi que guarden la nostra virginitat. Per això quan en saben massa, existeix un nivell d'escrupolositat decreixent i un nivell de prepotència creixent fins que aquestes dues corbes es troben en un punt de difícil retorn, llavors existeixen les eleccions per frotre'ls fora.

—¿El silenci del parlamentari no legitima qualsevol conducta de l'estat en qüestions com el GAL?

—Les corporacions de l'estat estan en una relació tensa i directa amb el propi estat. ¿Què va passar? Quan els socialis-

tes arriben al poder tothom tracta de fer-los el gol. Eren els *eventuals*. El GAL potser va ser un gol tot i que jo no ho vaig seguir; però si jo sabés que el govern socialista ha prestat suport a alguna activitat d'aquesta mena no seria diputat per aquest partit. El terrorista pot matar d'un tret al clatell i Déu pot matar de càncer però l'estat no pot usar el tret al clatell ni contra Déu ni contra els terroristes. És la diferència perquè, si no, es legitima el discurs del terrorisme d'estat.

—Darrere la retòrica de l'Estat, ¿es preveuen sortides negociades al problema basc?

—Només et diria una cosa, en la manera com s'ha parlat del tema de Kuwait hi ha un doble discurs per part de tothom: el tema és Kuwait però el problema es troba en el context. I els americans s'han donat per assabentats que el problema palestí existeix encara que es digui que Kuwait no és negociable. Aquesta pot ser una resposta en forma de metàfora.

I una darrera lliçó de *real polítik*.

Oriol Malló